

Gammelbo förr och nu

Redan på 1400-talet var Gammelbo Gård etablerad som en frälsegård i näst intill väglöst land. Ramsbergs socken bildades inte förrän 1589 och bygden tillhörde då Marma socken i Västmanland.

Gården levde av jord- och skogsbruk och sedan järnhantering vid den egna hyttan, som av någon anledning fick heta Fant-hyttan. Mest omtalat är kanske när Lars Molin, alias Lasse-Maja född 1785, besökte Gammelbo Gård 1807 och lurade till sig gårdens kassa.

Vid sekelskiftet till 1900-talet hade stora förändringar skett. Hyttan var nerlagd sen en tid tillbaka, liksom andra hyttor och stångjärnshammare i bygden, den första telefonledningen hade kommit till byn och skolväsendet var väl etablerat sen en tid tillbaka. Ramsbergs socken var före sin tid med att införa allmän skolgång, redan tio år innan den lagstadgade folkskolan infördes. Till och med i Nytorp, några kilometer in i skogen från Bäckegruvan hade man en egen skollärarinna 1884.

*Du skall icke dörren stänga,
för den fattige som tränger,
går och söker efter bröd.
Då skall Gud detsamma göra,
stänga sina nådesdörrar
för din själ, när du blir död.*

En tiggartvisa som vittnar om att livet på skogen inte var särskilt drägligt. Visan framfördes ursprungligen av en gumma från Sandtjärn och upptecknades efter Lovisa Jansson, född 1848 i Bäckegruvan. Visan gav namn åt Festspelens teaterföreställning i Ramsberg 1997 och 1998.

När Treöresvägen byggdes i början av 1930-talet, som ett så kallat AK-arbete, var det precis åren efter att timmerflottningen i Sandåns vårflooder hade upphört. Endast några flottarkojor finns kvar som minner om tiden. Om vägnamnet kom av den låga lönen eller en usel löneförhöjning är oklart.

Byn Gammelbo byggdes också i början av 1930-talet i huvudsak. Annars var det på skogen runt byn som människor levat tidigare. Nu pendlar de flesta till arbeten utanför byn och närmaste affär finns i Ramsberg. Byn har, trots sin litenhet som ort, tillgång till ISDN och bra täckning för mobiltelefoni sedan masten i Hägernäs vid riksvägen kom upp.

Älgmark Malingsbo-Kloten

I Bergslagens djupa skogar befinner du dig i trakter som sen urminnes tider präglats av nybyggaranda och överlevnadsförmåga. I Älgmark samarbetar företag, föreningar och privatpersoner för att göra området känt och kunna visa ännu fler besökare allt som finns att se och göra här, i hjärtat av Bergslagen.

Med hjälp av våra "Strövtåg i byn" kan du gå på upptäcksfärd i följande byar med omgivningar: Malingsbo, Kloten, Björnsjö, Nyfors, Snöån, Hagge, Tolvsbo, Gärdsjöbo/Hedbyn/Källan, Baggådalen, Riddarhyttan, Grimsö/Allmänningbo/Hägernäs/Morskoga, Gammelbo, Ramsberg och Löa.

På www.algmark.nu hittar du vad området har att erbjuda från företag, föreningar, organisationer och privatpersoner.

Välkommen till ÄlgSkogen!

www.algmark.nu

Älgmark Malingsbo-Kloten delfinansieras av EUs Strukturfonder.

Gammelbo

Brukad bygd i skogen

Rif-kojan utmed Treöresvägen till Kloten.

STRÖVTÅG I BYN

Treöresvägen mellan Gammelbo och Kloten.

Foto: Älgmark

1. Gammelbo gård med hyttruin och kvarn. Redan på Lasse-Majas tid på 1700-talet blev Gammelbo gård omtalad då han stal gårdens kassa. Kvarnen är i bruk efter några års stillestånd och där mals idag ekologiskt odlad spannmål. Passera hyttruinen "Fanthyttan" och följ Sandån uppströms på den södra sidan så ser du bäverns härjningar.

2. Biologiska norrlandsgränsen går precis där den gamla eken står invid det gamla spruthuset på vägen upp mot Gammelbo gård som idag är konferensgård i privat ägo.

3. Rif-kojan. Utmed Treöresvägen finns den gamla flottarkojan intill Sandån. Kojan har fått sitt namn av förvaltaren, Ramsbergs IF. På väggfasta britsar kan man övernatta med en sprakande brasa i stugans mitt.

4. Kungstallen. Några hundra meter söder om Rifkojan har domänverket skyddat en gammal tall vars ålder närmar sig 350 år enligt mätningar. Omkretsen är över 3 meter.

5. Orrspel utmed Treöresvägen. Strax söder om Övre Sandtjärn finns en liten mosse på vägens östra sida där man från bilen kan få beskåda ett orrspel en tidig vårmorgon.

6. Vinterisar. Övre och Nedre Sandtjärnarna är lätt tillgängliga vatten som erbjuder isar för långfärdsskridskor tidigt om vintern och sent om våren. Men pass upp för vägbeskrivningar. Byn Sandtjärn ligger på andra sidan skogen.

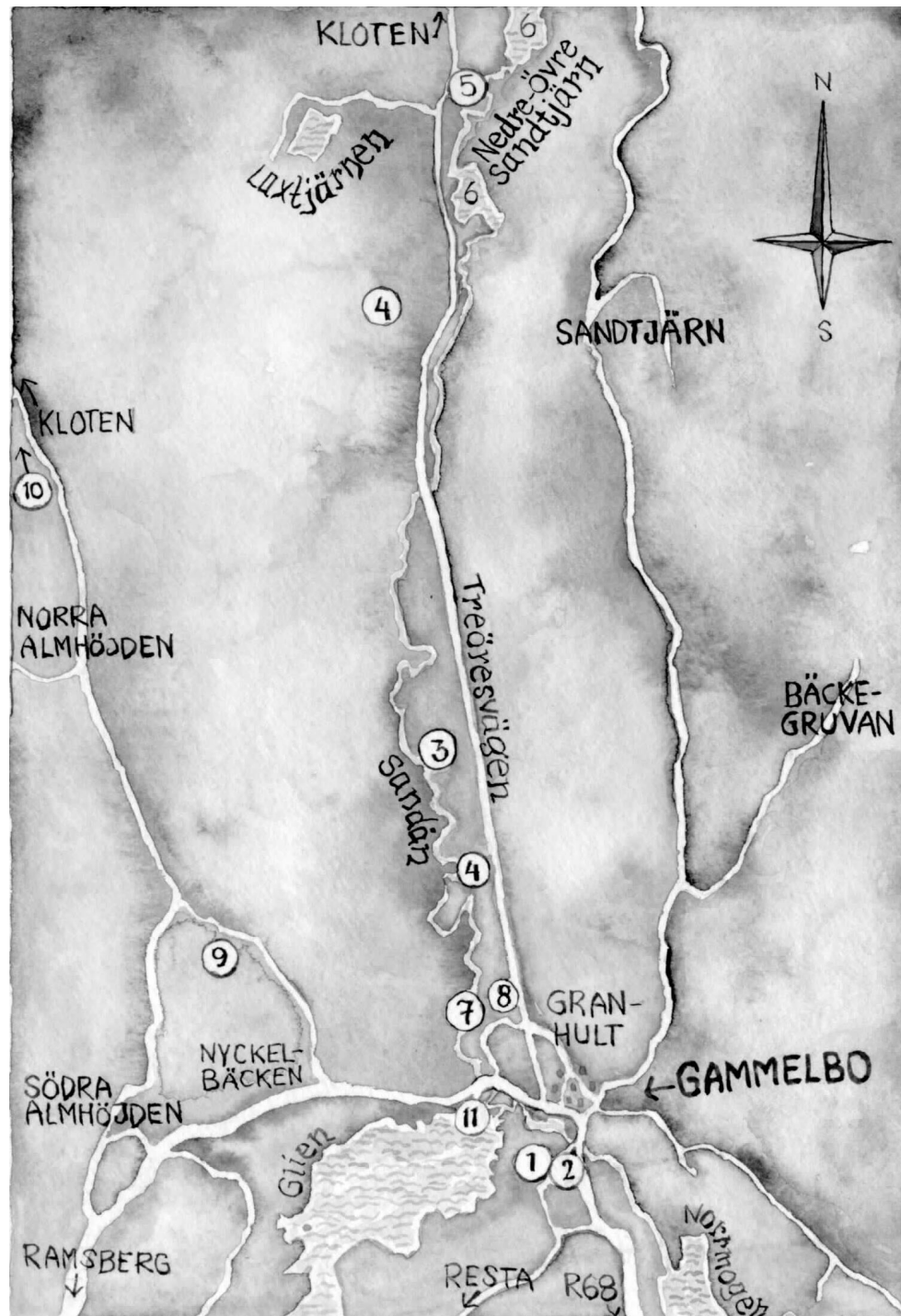
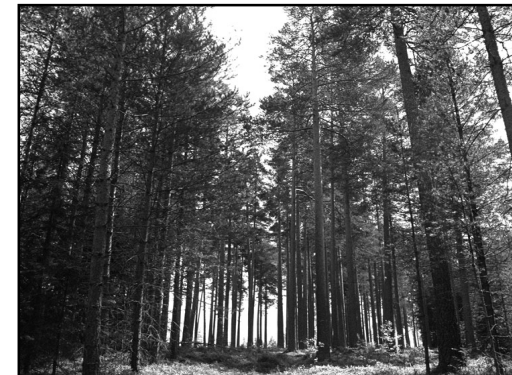

Illustration: Lisa Lager

Märrpinbackens kyrkoreservat.

Foto: Liv i Ramsberg

7. Granhults fornstora dagar har lämnat spår efter sig i markerna. Utmed Sandåns västra strand, där ån rundar en halvö, kan du skönja resterna av en gammal kugelbana och sittbrunnar i marken med bord byggda av jord. Från kalkkällan, nära Prästmossen, en bit in bland träden är det sannolikt att man avnjöt friskt vatten.

8. Torkrian i Granhults hage är stadd i förfall men vittnar om hur man återanvände slaggstenen från hyttans produktion.

9. Märrpinbackens tallreservat. På vägen från Nyckelbäcken upp mot Kloten, mot slutet av backen, på dess västra sida, har Svenska kyrkan avsatt ett område med gamla ståtliga tallar som reservat. Gå in bland träden, och nöj dig inte med att betrakta dem från bilen.

10. Bokar på 304 meters höjd. Fortsätter man på vägen mot Kloten passeras efter Almhöjdens gamla skola strax torpet Södra Kloten när man är som allra högst uppe på höjderna. Där planterades vid sekelskiftet, när skogsmästarutbildningen fanns i Kloten, fyra bokar som vårdades så ömt att de överlevde trots höjdläget. Men den karaktäristiska släta barken blir skrovlig, och bladen mindre och tjockare än när trädet växer i sin naturliga växtzon.

11. Långa Sands badplats.